

CO₂ Directiebeoordeling 2020

Goudappel Groep

Versie	Datum	Opgesteld door	Geaccordeerd door
1.0	15-01-2020	W. Dommerholt Hoofd kwaliteit Goudappel Groep	W. Korver Directeur Goudappel Groep

Kenmerk 002311.20200115.N1.01

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Acties uit voorgaande directiebeoordeling	1
3	Relevante (organisatie) wijzigingen	1
4	Interne en externe audits en energiebeoordeling	2
	4.1 Interne audit	2
	4.2 Externe audit	2
	4.3 Energiebeoordeling	2
5	Energiebeleid, doelstellingen en prestaties	3
	5.1 Prestatie Doelstelling	3
	5.2 Projecten met gunningsvoordeel	3
	5.3 CO ₂ -emissies in de keten	4
	5.4 Communicatieplan	4
	5.5 Keteninitiatieven	4
6	Doelstellingen 2019 - 2021	6
7	CO₂ reductie aanpak	7
	7.1 Maatregelen 2019-2021	7
	7.2 Actieplan 2019-2021	8
8	Conclusie directiebeoordeling	9

1 Inleiding

Deze directiebeoordeling kijkt terug op de uitvoering en de effectiviteit van het CO₂ beleid van de Goudappel Groep in het afgelopen kalenderjaar (2019).

Nota Bene

*Het Handboek CO₂ Prestatieladder 3.0 vraagt om inzicht, beleid en maatregelen voor het bedrijf en de projecten waarop CO₂-gerelateerd gunningsvoordeel is verkregen. Het CO₂ beleid en de maatregelen voor de Goudappel Groep zijn echter van toepassing op **alle** projecten, ongeacht of deze projecten met of zonder CO₂-gerelateerd gunningsvoordeel zijn verkregen; zie ook hoofdstuk 3 van de CO₂ Footprint. Daarom wordt, behalve in hoofdstuk 3 van de Footprint, niet afzonderlijk gerapporteerd over het beleid en de maatregelen voor projecten waarop CO₂-gerelateerd gunningsvoordeel is verkregen.*

2 Acties uit voorgaande directiebeoordeling

Begin 2019 is een nieuw actieplan CO₂-reductie voor de periode 2019 - 2021 vastgesteld. In bijlage 1 staat een overzicht van deze acties inclusief de status.

3 Relevante (organisatie) wijzigingen

Er zijn in 2019 geen organisatorische wijzigingen doorgevoerd die van belang zijn voor de CO₂ Prestatieladder. Wel heeft de verhuizing van Den Haag naar een andere werklocatie effect op de rekenresultaten.

Alle bedrijven waar de Goudappel Groep een minderheidsbelang in heeft, vallen buiten de organisatorische grens van de CO₂ Prestatieladder.

4 Interne en externe audits en energiebeoordeling

4.1 Interne audit

Bij de in februari 2020 gehouden interne audit is een aantal bevindingen en aanbevelingen ter verbetering opgetekend:

Onderdeel	Aanbeveling	Status
2B1	Interne controle nog uitvoeren	Aanbeveling
6.1.1.2.	Directiebeoordeling nog tekenen	Aanbeveling
Algemeen	Documentatie Insite en websites actualiseren	Aanbeveling

Tabel 1: Opmerkingen interne audit

4.2 Externe audit

De externe audit is in de vorm van een herbeoordeling op trede 3 van de ladder is eind april 2019 uitgevoerd door Bureau Veritas op basis van Auditchecklist CO₂-prestatieladder versie 3.0. Hierbij zijn geen afwijkingen of tekortkomingen vastgesteld.

4.3 Energiebeoordeling

Over 2019 is een energiebeoordeling uitgevoerd (zie document 2A3 Energiebeoordeling 2019).

De maatregelen die in het actieplan 2019 - 2021 zijn opgenomen om CO₂ verder te reduceren, zijn uiteraard nog niet allemaal geïmplementeerd. Veel technische maatregelen al wel, maar communicatieve acties nog niet; zie paragraaf 7.1 en bijlage 1.

Het kantoor in Den Haag is in december 2016 verhuisd naar een nieuwe locatie. Deze locatie is een stuk groter dan de vorige locatie. Het elektraverbruik is dan ook toegenomen. Op de nieuwe locatie wordt voor de verwarming gebruik gemaakt van een STEG. Dit is qua verwarming vergelijkbaar met 1.75 * Eindhoven (Stadsverwarming), maar we rekenen (vanwege de betere isolatie) slechts factor 1.5 ofwel 150 GJ per half jaar.

De klimaatinstallatie is in Deventer medio 2018 vervangen. Het besturingssysteem van de luchtbehandelingskast is al in 2017 vervangen, maar is in 2019 nog verder ingeregeld. Dit alles heeft echter (nog) geen aantoonbaar effect gehad?

5 Energiebeleid, doelstellingen en prestaties

5.1 Prestatie Doelstelling

Begin 2019 is voor de komende jaren de volgende doelstelling geformuleerd:

Goudappel Groep B.V. wil in de komende drie jaren haar jaarlijkse uitstoot van CO₂ met 6% per fte reduceren ten opzichte van het referentiejaar 2018.

Onderliggend is er vanuit gegaan dat we de komende drie jaren ieder jaar 2% 'winst' zullen boeken.

We hebben het voor 2019 bepaalde tussendoel van 2% CO₂ ruimschoots gehaald:

	2018	2019	Index
Scope 1	0,25	0,25	97
Verwarming	0,25	0,25	97
Leaseauto's	0,00	0,00	
Scope 2	0,98	1,02	103
Elektriciteitsverbruik	0,12	0,15	129
Stadsverwarming	0,04	0,08	224
Zakelijk gebruik huurauto's	0,04	0,04	103
Zakelijk gebruik OV	0,03	0,03	113
Zakelijk gebruik privéauto	0,61	0,51	84
Zakelijk Vliegverkeer	0,15	0,20	130
Scope 3	1,05	0,93	88
Woonwerkverkeer auto	1,02	0,89	87
Woonwerkverkeer OV	0,03	0,04	104
Totaal	2,29	2,19	96

Tabel 2: CO₂ uitstoot per fte per scope en functie

De totale CO₂-uitstoot is in 2019 gelijk aan 2018, maar de CO₂ per fte is met 4,5% gedaald ten opzichte van het referentie jaar 2018. Deze 'winst' is vooral behaald in het woon-werkverkeer auto (scope 3) het zakelijk gebruik van de privéauto (scope 2). Voor wat betreft het elektriciteitsgebruik en stadsverwarming (beiden scope 2) is de berekende CO₂ uitstoot aanzienlijk toegenomen. De verhuizing in Den Haag naar een groter pand en vooral ook de onduidelijkheid in het feitelijke verbruikscijfers zijn daar vooral debet aan. Daarnaast hebben we in 2019 ook duidelijk meer vliegekilometers gemaakt.

5.2 Projecten met gunningsvoordeel

In is 2019 het laatste project afgerond dat met gunningsvoordeel is verkregen en zijn ook geen nieuwe projecten met een dergelijk voordeel gegund. Dit bevestigt het beeld dat de CO₂ prestatieladder nog nauwelijks een thema is bij

aanbestedingen in ons marktsegment. Niet dat Duurzaamheid en Milieu onbelangrijk zijn geworden – integendeel – maar de CO₂ prestatieladder als gunningscriterium speelt geen rol. *Eén van de redenen voor de Goudappel Groep om niet langer de hoogste trede van de prestatieladder na te streven.*

5.3 CO₂-emissies in de keten

Goudappel speelt middel haar reguliere diensten een actieve rol in de keten en levert een substantiële bijdrage aan de vermindering van CO₂ in de keten, maar ziet geen toegevoegde waarde in de door de SKAO voorgestane Analyse scope 3 emissies. Mede omdat onze ketenprojecten niet afwijken van de reguliere projecten en voor deze project geen CO₂-specifieke maatregelen worden getroffen. De aan deze projecten te hechten CO₂-emissie is dan ook niet meer dan een afgeleide van het relatieve aandeel in de totale omzet.

5.4 Communicatieplan

De Goudappel Groep heeft haar doelstellingen en vordering op het gebied CO₂-emissiereductie gecommuniceerd naar haar medewerkers en externe belanghebbenden zoals beschreven in het communicatieplan. Daarmee heeft de organisatie de gewenste transparantie betracht.

5.5 Ketenuitdagingen

Goudappel was ook in 2019 bij diverse CO₂-(keten)uitdagingen betrokken. Enkele uitdagingen waarbij CO₂-reductie een prominente rol speelt, waren:

- **Duurzame stad | Themagroep Klimaat en Energie.** Om het belang te onderstrepen dat wij hechten aan energie en CO₂-uitstoot in relatie tot mobiliteit, hebben we in 2018 de themagroep Klimaat en Energie in te leven groepen, gericht op de samenwerking tussen disciplines zoals mobiliteit, ruimtelijke ordening, energie en infrastructuur en op de samenwerking tussen overheid en markt
- **Lean and Green Personal Mobility.** Goudappel is aangesloten bij Connekt. De op basis van ons eigen mobiliteitsbeleid behaalde 'Star' voor personenvervoer dient als inspiratiebron voor anderen
- **Stimuleren fietsgebruik | Fietssnelwegen.** Goudappel speelt een prominente rol in het stimuleren van het fietsgebruik en heeft onder meer voor en samen met de Fietzersbond de Fietvisie 2040 opgesteld
- **Spitsmijden.** Goudappel heeft een belangrijke rol gespeeld in baanbrekende projecten om het spitsverkeer te beperken zoals in Zuid-Holland (spits-scoren) en Utrecht (spitsvrij). Ook in 2019 hebben we mede met een daartoe aangestelde programmamanager Mobiliteitsdiensten geparticipeerd in diverse projecten zoals in de op gedragsverandering gerichte MaaS projecten
- **Mobiliteitsscan | Beter Benutten.** Goudappel Coffeng en DAT.Mobility ondersteunen een aantal Beter Benutten Regio's met onderzoek en advies. De daarbij te gebruiken Mobiliteitsscan is mede ontwikkeld door DAT.Mobility

Stichting Iganga. Vanuit het besef dat ontwikkelingslanden in hun inhaalslag op het gebied van mobiliteitsgroei het risico lopen met enorme leefbaarheidsproblemen te maken te krijgen, ondersteunt de Goudappel Groep de stichting Iganga. Deze stichting is onafhankelijk, heeft een Anbi-status en kent een zelfstandig bestuur. Iganga heeft tot doel bij te dragen aan duurzame mobiliteit in ontwikkelingslanden en projecten die daarmee samenhangen. Dit doet zij vooral door kennisontwikkeling en -overdracht te stimuleren.

Goudappel groep en haar medewerkers steunen Iganga zowel financieel als in natura. Dit betekent dat enerzijds directe (mede)financiering mogelijk is van projecten ter plaatse alsook dat Goudappel medewerkers de mogelijkheid hebben invulling te geven aan kennisoverdracht. Concrete voorbeelden zijn te vinden op de website iganga.net

Uit voorgaande overzicht blijkt dat de Goudappel Groep alle kansen aangrijpt op de uitstoot van CO₂ door mobiliteit, waar dan ook, terug te dringen.

6 Doelstellingen 2019 - 2021

Begin 2019 is voor de komende jaren is de volgende doelstelling geformuleerd:

Goudappel Groep B.V. wil in de komende drie jaren haar jaarlijkse uitstoot van CO₂ met 6% per fte reduceren ten opzichte van het referentiejaar 2018.

Aan de hand van de maatregellijst van SKAO¹ is vastgesteld dat Goudappel op een niveau 'vooruitstrevend' zit en soms zelfs richting 'ambitieuw', waarbij opgemerkt dat we in de afgelopen jaren al een grote reductie van CO₂-emissies hebben behaald. Desalniettemin wil de Goudappel Groep haar CO₂-emissies verder terugdringen om de positie als realistisch/vooruitstrevende organisatie op gebied van milieu te handhaven.

De reductiedoelstelling is vertaald in de volgende doelen per hoofdgroep (scope) per jaar:

Scope	Onderwerp	Indicator	2018	2019	2020	2021
Scope 1	Verwarming	CO ₂ /fte		0%	-1%	-2%
Scope 2	Zakelijk verkeer	CO ₂ /fte		-2%	-4%	-6%
Scope 2	Elektriciteit	CO ₂ /fte		0%	-1%	-2%
Scope 3	Woonwerk	CO ₂ /fte		-2%	-4%	-6%
Totaal			1,33	-2%	-4%	-6%

Tabel 3: CO₂ reductiedoelen scope per jaar

Zoals uit de tabel blijkt zien we vooral nog mogelijkheden om de CO₂ uitstoot door zowel woon-werk als zakelijke verplaatsingen nog iets verder te beperken. Deze veronderstelling wordt bevestigd door in 2019 behaalde resultaten; zie tabel 2.

¹ De Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) is verantwoordelijk voor het gebruik, de doorontwikkeling en het beheer van het certificeringschema CO₂-Prestatieladder.

7 CO₂ reductie aanpak

Begin 2019 is een nieuw reductieplan voor de komende jaren opgesteld door de werkgroep CO₂ bestaande uit:

- Wim Dommerholt, hoofd kwaliteitszorg;
- Wim Korver, directeur Goudappel Groep;
- Pieter van der Bij, hoofd facilitaire dienst;
- Christian Evers, adviseur Mobiliteit & Ruimte;
- Alie Grotentraast-Hanekamp, salarisadministrateur en
- Matthijs Dicke-Ogenia, adviseur Onderzoek & Gedrag en lid OR

7.1 Maatregelen 2019-2021

Bij de brainstorm over de mogelijkheden voor nieuwe maatregelen is ook gebruik gemaakt van de maatregellijst van SKAO; zie bijlage 1. De daaruit in de werksessies benoemde **nieuwe** maatregelen voor de komende periode staan in onderstaande tabellen.

Verwarming van gebouwen (scope 1)

Maatregel	Reductie	Toelichting
Inregelen luchtbehandelingskast Deventer	0,5 ton CO ₂	Nog inregelen 1% gasverbruik Deventer
Gebruik duurzame warmte en/of warmtekoude-opslag (WKO)	0,1 ton CO ₂	Geen eigen gasverbruik meer in Den Haag
Verwarmingsoverschot delen		Nader te bepalen
Totale absolute reductie	0,6 ton CO ₂	
Huidige emissie verwarming	30 ton CO ₂	
Procentuele reductie verwarming	2%	

Tabel 5: Maatregelen emissiestroom verwarming

Elektriciteit (scope 2)

Maatregel	Reductie	Toelichting
Afronding outsourcen servers.	-	Heeft op zich geen effect op CO ₂ uitstoot. Is al groene stroom en blijft groene stroom (Solcon)
Inkoop efficiënte hardware bij natuurlijke vervanging	3.000 kWh 0,2 ton CO ₂	Inschatting 1% elektraverbruik. Circa 10% van de stroom is grijs.
Beperken lekstroom door alle apparatuur en opladers bij afwezigheid volledig uit te schakelen.	3.000 kWh 0,2 ton CO ₂	Inschatting 1% elektraverbruik. Circa 10% van de stroom is grijs.
Eigen opwekking elektriciteit door plaatsing zonnepanelen in Deventer	-	Heeft op zich geen effect op CO ₂ uitstoot. Is al groene stroom
Totale absolute reductie CO ₂	0,4 ton CO ₂	
Huidige emissie elektriciteit	20 ton CO ₂	
Procentuele reductie CO ₂ elektriciteit	2%	

Tabel 6: Maatregelen emissiestroom elektriciteit

Zakelijk verkeer (scope 2)

Maatregel	Reductie	Toelichting
Aanscherpen mobiliteitsbeleid: <ul style="list-style-type: none"> - Controle bandenspanning - Stimuleren carpoolen - Stimuleren elektrisch rijden - Stimuleren zuinig rijden - Selectief vliegen - Elektrische bedrijfsauto(s) 	10 ton CO ₂	Reductie van de individuele maatregelen is niet ingeschat, omdat de kracht juist zit in de onderlinge samenhang. Ook de bewustwordingsacties zoals benoemd onder Organisatie Algemeen in de Maatregellijst draagt daaraan bij. Inschatting 6% reductie.
Totale absolute reductie	ca 10 ton CO ₂	
Huidige emissie zakelijk verkeer	ca 160 ton CO ₂	
Procentuele reductie zakelijk verkeer	6%	

Tabel 7: Maatregelen emissiestroom zakelijk verkeer

Woonwerk verkeer (scope 3)

Maatregel	Reductie	Toelichting
Aanscherpen mobiliteitsbeleid: <ul style="list-style-type: none"> - Controle bandenspanning - Stimuleren carpoolen - Stimuleren elektrisch rijden - Stimuleren zuinig rijden - Stimuleren Fietsgebruik - Elektrische bedrijfsauto(s) 	12 ton CO ₂	Reductie van de individuele maatregelen is niet ingeschat, omdat de kracht juist zit in de onderlinge samenhang. Ook de bewustwordingsacties zoals benoemd onder Organisatie Algemeen in de Maatregellijst draagt daaraan bij. Inschatting 6% reductie.
Totale absolute reductie	ca 12 ton CO ₂	
Huidige emissie woonwerk verkeer	ca 200 ton CO ₂	
Procentuele reductie woonwerk verkeer	6%	

Tabel 8: Maatregelen emissiestroom woonwerk verkeer

7.2 Actieplan 2019-2021

In bijlage 1 is het bij voornoemde maatregelen behorende **Actieplan CO₂-reductie 2019-2021** 2019 weergegeven, inclusief de voortgang / status per 31-12-2019.

8 Conclusie directiebeoordeling

Goudappel Groep wil in de periode 2019 tot en met 2021 de emissie van de eigen organisatie met 6% CO₂ per fte reduceren ten opzichte van 2018.

De conclusie van deze directiebeoordeling is dat het systeem om het CO₂ reductiebeleid te realiseren in het afgelopen jaar en de afgelopen jaren goed heeft gewerkt. We hebben de (tussen) doelstelling voor 2019 ruimschoots behaald, maar er is altijd ruimte voor verbetering wat onder meer blijkt uit de ambities in het Actieplan. Nog veel belangrijker is, is dat wij met onze diensten een essentiële bijdrage blijven leveren aan het reduceren van de CO₂ uitstoot in de mobiliteitsketens. Wij zullen onze invloed in de wereld van mobiliteit doen blijven gelden met onder meer onze contacten, diensten, producten en projecten.

Deventer, 11 februari 2020
W. Korver (directeur)

Bijlage 1: Actieplan CO₂ reductie 2019-2021

Scope	Maatregel	Type	Bron CO ₂	Uitvoering	Door	Middelen	Activiteit	CO ₂ reductie	Monitoring prestatie	Monitoring resultaten	Status 31-12-2019
1	Inregelen luchtbehandeling Deventer	Uitv.	Gas	2019	FD	Implementeren	Afronden lopende activiteit	0,5 ton	Meten (meterstanden)	CO ₂ footprint	Afgerond. Vervolg in 2020 met een onderzoek naar vervangen inregelmodules.
1 / 2	Gebruik duurzame warmte en/of warmtekoude-opslag	Uitv.	Gas & Elektra	2019	FD	Verhuizen	Verhuizing Den Haag Q1 2019	0,1 ton	Energiekosten Verhuurder	CO ₂ footprint	Verhuizing afgerond
2	Afronding outsourcen servers.	Uitv.	Elektra	2019	FD	Implementeren	Afronden lopende activiteit	(groene stroom)	Meten (meterstanden)	CO ₂ footprint Energie audit	Afgerond. Vervolg in 2020 met outsourcen rekenpc's van VMP
2	Inkoop efficiënte hardware bij natuurlijke vervanging	Uitv.	Elektra	2019 - 2021	FD	Implementeren	Doorlopend (vervangingscyclus 3 jaar)	1,2 ton	Meten (meterstanden)	CO ₂ footprint Energie audit	Doorlopend
2	Beperken lekstroom door alle apparatuur en opladers bij afwezigheid uit te schakelen.	Uitv. Stim.	Elektra	2019 - 2021	FD	Implementeren Communiceren	Contactdozen vervangen Instructie maken	0,8 ton	Meten (meterstanden)	CO ₂ footprint Energie audit	Toepassing schakelbare stekkerdozen
2	Zelf opwekken elektriciteit door plaatsing zonnepanelen in Deventer	Uitv.	Elektra	2019 - 2021	DIR	Onderzoeken Implementeren	Advies vragen	(groene stroom)		Directie review	90 panelen geplaatst en in gebruik genomen
2/3	Controle bandenspanning	Stim.	Brandstof	2019 - 2021	DIR	Communiceren	Bepalen logische aanknopingspunten				
2/3	Stimuleren carpoolen	Stim.	Brandstof	2020 - 2021	HRM	Onderzoeken Implementeren Communiceren	Mogelijkheden in overleg met de Ondernemingsraad uitwerken				Carpoolen naar klanten met elektrische auto
2/3	Stimuleren elektrisch rijden (privé en huren)	Stim.	Brandstof	2020 - 2021	HRM	Onderzoeken Implementeren Communiceren	Mogelijkheden (in overleg met de OR) uitwerken				Elektrische dienstauto in gebruik genomen
2/3	Stimuleren zuinig rijden	Stim.	Brandstof	2019 - 2021	DIR	Communiceren	Bepalen logische aanknopingspunten	10 ton + 12 ton	Meten (kilometers per vervoerwijze)	CO ₂ footprint	
2/3	Wedstrijd personenmobiliteit	Stim.	Brandstof	2019 - 2021	DIR	Onderzoeken	Nader uitwerken?				
2	Selectief vliegen		Brandstof	2019 - 2021	DIR	Implementeren Communiceren					
3	Stimuleren (elektrisch) fietsen	Stim Uitv.	Brandstof	2019 - 2021	FD	Implementeren Onderzoeken	Verbeteren capaciteit, toegankelijkheid en uitrusting fietsstallingen Leaseconstructies				Fietsplan

2/3	Aanschaffen elektrische bedrijfsauto(s)	Uitv.	Brandstof	2019 - 2021	DIR	Onderzoeken Implementeren	Specificatie uitvoering inzake milieu en veiligheid	Elektrische dienstauto in gebruik genomen (lease)
-----	---	-------	-----------	-------------	-----	------------------------------	---	---